

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ეროვნული ცენტრი

დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა

წელწიკულ

2020

სპეციალური გამოცემა

უნივერსიტეტის
გამომცემლობა

მედიაციის პროცესში ადვოკატი წარმომადგენლის ცალკეული ეთიკური ვალდებულების მიმოხილვა

მედიაციის პროცესი წარმოადგენს მოლაპარაკების ცოცხად პროცესს, მასში მონაწილე პირობები და პროცესის მხარეები კი თავიანთი სტატუსითა და ინტენსივობით გამოხატვის ხორციელი წარმოდგენებით აყალიბებენ სამართლებრივი კონსენსუსის მიღწევის ხეაღუხ შესაძლებლობას. გასათვალისწინებელია რომ საქართველოში მედიაციის ინსტიტუტის განვითარებასთან ერთად დღის წესრიგში დადგა ადვოკატის, შემდგომში ადვოკატ-წარმომადგენლის ეთიკური ვალდებულების შეფასებისა და განხილვის საკითხი. მართალია მედიაციის თითოეული პროცესი სპეციფიკური ნიშან-თვისებებით გამოიხილება, თუმცა ადვოკატის ეთიკური ვალდებულების ერთიანი სტანდარტის ახსებობა განსახილველ საკითხს ერთგვარ სამართლებრივ სიცხადეს შესძენს. განსაკუთრებით, მედიაციის მიმდინაეობის ცადკუდ ეგაპზე მხარეთა პოზიციების წარმოჩენის, დაცვისა და განხორციელების თვადსაზიხისით.

სტატიაში განხილულია ადვოკატის ზოგიერთი ეთიკური ვალდებულების ერთიანი სტანდარტის საკითხი - მედიაციის პროცესის მიმდინაეობის შეფასებისა და ადვოკატ-წარმომადგენლის პროფესიული საქმიანობის მიმოხილვის საფუძველზე. მნიშვნელოვანია, რომ მედიაციის პროცესის მიმდინაეობისას ადვოკატ-წარმომადგენლის მოქმედებები შესაბამისობაში მოდიოდეს მედიაციის ინსტიტუტის მთავარ პრინციპებთან და გამოწვევებთან, ხოლო კანონით პირობები დაუეგუდირებელი საკითხი ახ გადაწყვეტს მხარეთა ინტენსივის საზიანოდ, მხოლოდ შეჯიბრებითობისა და დისპოზიციულობის საპროცესოსამართლებრივი პრინციპების იმპეჩატივის გავლენით.

საკვანძო სიგყვები: მედიაცია, მხარეები, მედიატორი, მედიატორთა ერთიანი ეეესტეხი, ადვოკატ-წარმომადგენელი, მედიაციის პროცესი, მხარეთა ინტენსივი, ეთიკური ვალდებულება.

1. შესავალი

თანამედროვე სამყაროს სამართლებრივი სისტემების მრავალფეროვანი გამოწვევებიდან მედიაცია არის სრულეობით ახალი საფეხური გადაწყვეტილების მიღების გარტივების პროცესში. აღსანიშნავია, რომ იგი სათავეს ჯერ კიდევ შორეული წარსულიდან იღებს.¹ ქართული ჩვეულებითი სამართლისათვის ამგვარი ინსტიტუტი ნაცნობია და მის წიაღში მედიატორის ფუნქციის შემსრულებელი პიროვნების არც თუ ისე ცოტა სინონიმს ვხვდებით.² (მაგ. ბჭე, მედიატორი, მდივანბეგი და ა.შ),³ აღნიშნული კიდევ ერთხელ ამტკიცებს საქართველოში ამ ინსტიტუტისადმი ნდობის მაღალი ხარისხის არსებობისა და გამოყენების სიხშირის ფაქტს. მართალია, კლასიკური ფორმით მედიაციის ინსტიტუტი აქამდე არ განვითარებულა, როგორც დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის საშუალება, თუმცა მოლაპარაკების წარმოების ისტორიული მაგალითები ადასტურებს, რომ მედიაციის ინსტიტუტი ქართული სამართლისთვის უცხო არ არის.⁴

* ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის ბაკალავრიატის სტუდენტი.

¹ შეად. ცეხცვაძე გ. (ხედ.), ახევაძე მ., ვასაძე ე., თვაუხი ხ., ივანიძე გ., მახუხი პ., ჟიჟიაშვილი თ., გაკაშვილი ს., ხუჭუა თ., ჯიბდაძე ბ., მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ნაციონალური ცენტრი, თბ., 2013, 15-16.

² კეკელია მ., ქართული ჩვეულებითი სამართალი, მე-4 ტომი, თბ., 1999, 165.

³ იხ. <http://www.orthodoxy.ge/tsnobarebi/fsalmunis_sitkvebi1.htm> [28.09.2020].

⁴ შეად. ჩიტაშვილი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №1, 2016, 26.

ქართული სამართლებრივი რეალობისთვის მედიაციის ინსტიტუტი წარმოადგენს თავსებად და ეფექტურ სამართლებრივ მექანიზმს,⁵ რომლის განმახორციელებელი პირები, მხოლოდ მედიატორები არ არიან. მედიაციის, როგორც პროცესის, ერთიან დეფინიციას თუ გავყვებით, ვნახავთ რომ ეს არის, სასამართლოში არსებული ფორმალობებისგან თავისუფალი, მოქნილი, გამარტივებული და დროში შემოკლებული პროცესი, სადაც მხარეთა ინტერესების გათვალისწინებით ნეიტრალური პიროვნება ცდილობს მათ დახმარებას მორიგების პროცესში - შეთანხმების მიღწევით ან შეუთანხმებლობაზე შეთანხმებით.⁶

მიუკერძოებლობის,⁷ როგორც ერთ-ერთი ეთიკური პრინციპის⁸ გათვალისწინებით საბოლოო ჯამში მედიაციის თანამედროვე პროცესი უარყოფს ერთი გამარჯვებული მხარის არსებობის აქამდე დამკვიდრებულ პრაქტიკას და გვთავაზობს სრულებით ახლებურ მიდგომას. დავის ასეთი ალტერნატიული გადაწყვეტის გზა პირველ რიგში იმიტომაა მიმზიდველი რომ მედიატორი ითვალისწინებს ორივე მხარისათვის მნიშვნელოვან მიმართულებს, მოთხოვნებსა და ინტერესს.⁹ ეს უკანასკნელი ორიენტირებულია შეთანხმებაზე, რაც იძლევა იმის შესაძლებლობას რომ განხილვის პროცესში წარმოდგენილი მტკიცებულებები არ იყოს მკაცრად რეგლამენტირებული და ჩარჩოში მოქცეული. შესაბამისად, მედიაციის ინსტიტუტს ქართულ რეალობაში სამართლებრივი ბალანსის აღდგენასთან ერთად სხვა ფუნქციაც აკისრია. ერთ-ერთია ადვოკატ-წარმომადგენლის ეთიკური ვალდებულებების დადგენა, შეფასება, განხილვის საკითხი, რომელიც ადვოკატის პროფესიას ახალი სტატუსით აყალიბებს - ადვოკატ-წარმომადგენლის სახელწოდებით. სტატიის ფარგლებში კვლევის მეთოდი დამყარებულია საკითხის ისტორიულ ანალიზსა და საერთაშორისო კანონმდებლობის მიმოხილვაზე, კონკრეტული ეთიკური ვალდებულების სტანდარტის შეფასების შესაბამისად.

2. მედიაციაში ჩართული მხარეები

მედიაცია მხარეებზე ორიენტირებული პროცესია, სადაც თითოეული წარმომადგენელი, იქნება ეს უშუალოდ მაგალითად, ერთი მხარის მოქმედებით დაზარალებული მეორე პირი, თუ მისი წარმომადგენელი ან მოპასუხე მხარეები, ჩართულნი არიან პროცესის მიმდინარეობაში და სწორედ მათზეა დამოკიდებული დავის გადაწყვეტის მიმდინარეობისას შეთანხმების შესაძლებლობები და მოლაპარაკების დროც, თუ რამდენ ხანს სურთ მათ ერთმანეთის პოზიციების მოსმენა/გაზიარება. ეს მიდგომა მნიშვნელოვნად განსხვავდება სასამართლოში არსებული პრაქტიკისაგან. როგორც ცნობილია, ამ სტრუქტურის გადატვირთულობიდან გამომდინარე ხშირია დავათა დროში განელების პროცესი.¹⁰ ამის ფონზე კი მედიაცია დავის გადაწყვეტის ნამდვილად საინტერესო

⁵ შეად. ყანდაშვილი ი., მედიაცია (დავის გადაწყვეტის ეფექტური ალტერნატიული საშუალება), თბ., 2020, 17-18.

⁶ იხ. <<https://hirealawyer.findlaw.com/choosing-the-right-lawyer/alternative-dispute-resolution.html>> [28.09.2020].

⁷ იხ. საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 18/09/2019, მე-3 მუხლი.

⁸ შეად. ჩიგაშვილი ნ., ადვოკატ-მედიატორის ცალკეულ ეთიკურ ვალდებულებათა თავისებურება და რეგულირების აუცილებლობა, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №2, 2016, 32.

⁹ შეად. ხაჩიგონაშვილი ნ., მედიაცია ქართულ ნოტარიატში, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადული 2018-2019, სპეციალური გამოცემა“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 23.

¹⁰ იხ. ევროპის მოსამართლეთა საკონსულტაციო საბჭოს (CCJE) დასკვნა №6 საკითხზე: გონივრულ ვადაში საქმის სამართლიანი განხილვის და სასამართლო პროცესში მოსამართლის როლის შესახებ დავების გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმების გათვალისწინებით, 2004, 40-41, <<https://rm.coe.int/-ccje-6-2004-/168074739f>> [28.09.2020].

და სწრაფ ალტერნატივად წარმოჩინდება. მედიაცია აქტიურად გამოიყენება მსოფლიოს სხვადასხვა წერტილში.

მედიაცია ჯერ კიდევ 1960-იანი წლებიდან აქტიურად გავრცელდა ამერიკის შეერთებულ შტატებში და ძირითადად გამოიყენებოდა საოჯახო დავების განსახილველად, თუმცა მისმა აქტიურმა გამოყენებამ დაგვანახა, რომ სხვა მიმართულებებითაც მარტივად შეიძლებოდა მედიაციის დანერგვა.¹¹ რამაც საფუძველი დაუდო მედიაციის გავრცელებას ბიზნეს დავების მოგვარების პროცესში.

ზემოთ წარმოდგენილი განხილვა ადასტურებს თუ რამდენად მაღალი მნიშვნელობის მატარებელი შეიძლება იყოს მედიაცია დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის პროცესში. მედიაციის პროცესის დეფინიციის განმარტების¹² შემდეგ მნიშვნელოვანია განვიხილოთ ის პირები და მონაწილე მხარეები, რომლებიც აქტიურად არიან დავის ალტერნატიული გზით მოგვარების პროცესში ჩართულნი.¹³ პირველ რიგში აღსანიშნავია არის თუ არა მედიატორი მხარე, რომელიც პროფესიონალური კუთხიდან იცნობს მსგავსი ტიპის პრობლემურ შემთხვევებს და გამოცდილებასთან ერთად გააჩნია მოქმედების შესაბამისი კვალიფიკაცია. მედიატორის ცოდნისა და კომპეტენციის საკითხი მოლაპარაკების პროცესს სამართლებრივ სიციხადეს სძენს. ადვოკატ-წარმომადგენლის მიმართ კი მედიაციის პროცესის პატივისცემის წინათგრძნობას აყალიბებს.

მედიატორი მედიაციის პროცესის მონაწილეა, თუმცა მას არ გააჩნია პროცესის მიმდინარეობის ეტაპზე სუბიექტური დაინტერესების არცერთი მოტივი, რადგან მსგავსი მოტივის არსებობა მედიაციის არსს ეწინააღმდეგება. გარდა ამისა მნიშვნელოვანია, რომ მედიატორები დარეგისტრირებულნი იყვნენ მედიატორთა რეესტრში. აუცილებელია მათ შესახებ ინფორმაცია იყოს საჯარო და ხელმისაწვდომი დაინტერესებული პირებისათვის.¹⁴

მედიაციის პროცესის გამჭვირვალობისათვის ჯერ კიდევ 2005 წელს ამერიკის ადვოკატთა, საარბიტრაჟო და კონფლიქტის ასოციაციებმა მიიღეს მედიატორთა ქცევის მოდელური სტანდარტები. დოკუმენტის მიზანია შექმნას ეთიკური ვალდებულებების მკაცრად განწერილი ნუსხა, რომელთა დაცვაც ხელს შეუწყობს მედიაციის პროცესის გამჭვირვალედ და ეფექტურად წარმართვას.¹⁵ მედიატორების მოვალეობა იყვნენ დამოუკიდებელი, ნეიტრალური მომრიგებლები, რომლებიც დაკისრებულ მოვალეობას პირნათლად ასრულებენ. გასათვალისწინებელია კვალიფიკაციისა და კომპეტენციის დადგენა-შემოწმების საკითხი, რომელიც მედიაციის პროცესის წარმართველი პირის მიმართ მხარეთა ნდობას აყალიბებს.

¹¹ იხ. მედიაცია სამშენებლო დავებთან მიმართებით,

<http://www.parliament.ge/ge/ajax/downloadFile/32400/mediacia_mshenebloba_int> [28.09.2020].

¹² იხ. საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 18/09/2019, პირველი მუხლის პირველი პუნქტი.

¹³ იქვე, მე-2 მუხლის „ა“ პუნქტი, მედიაცია – პროცესი, მისი სახელწოდების მიუხედავად, რომლის საშუალებითაც ორი ან რამდენიმე მხარე მედიატორის დახმარებით ცდილობს დავის ურთიერთ-შეთანხმებით დასრულებას, მიუხედავად იმისა, ეს პროცესი დაწყებულია მხარეთა ინიციატივით თუ კანონით გათვალისწინებული საფუძვლითა და წესით.

¹⁴ შენიშვნა: გასათვალისწინებელია სავალდებულო სანოტარო მედიაციის განმახორციელებელი მედიატორი ნოტარიუსებისა და ნებაყოფლობითი სანოტარო მედიაციის წარმართველი მედიატორი ნოტარიუსების ერთიანი რეესტრი, ასევე, სასამართლო მედიატორთა რეესტრი და საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის ვებგვერდზე გამოქვეყნებული მედიატორთა რეესტრი, იხ.: მედიატორ ნოტარიუსთა ერთიანი რეესტრი, <<https://napr.gov.ge/p/1467>> [28.09.2020]; საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის წევრი მედიატორები, <<http://mediators.connect.ge/ka/mediators/all/worldwide/all/all/0/1/>> [28.09.2020]; სასამართლო მედიატორები, <<http://mediators.connect.ge/ka/mediators/all/worldwide/all/all/1/>> [28.09.2020].

¹⁵ იხ. მედიატორთა ქცევის მოდელური სტანდარტები

<https://www.americanbar.org/content/dam/aba/migrated/2011_build/dispute_resolution/model_standards_conduct_april2007.pdf> [28.09.2020].

ეთიკური სტანდარტების მიმართულებით, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, რომ მედიატორი იყოს მიუკერძოებელი და მის მიერ გამართულ შეხვედრებზე არ იკვეთებოდეს გარკვეული ფავორიტიზმის ან რომელიმე მხარისადმი მიმხრობის ნიშნები. აღნიშნული მიდგომა შესაძლოა იყოს განსაკუთრებული საფრთხის მატარებელი. მარტივად შეიძლება ამ ყველაფერმა მეორე მხარის გაღიზიანება გამოიწვიოს და საბოლოოდ მედიაციის პროცესის შეწყვეტით დასრულდეს - მხარემ დატოვოს პროცესი ან უარი თქვას პროცესის გაგრძელებაზე.¹⁶

მედიაციის პროცესის მონაწილეთა ეთიკური ვალდებულებების გაუთვალისწინებლობის პირობებში და არსებულ ფორმატში მოლაპარაკების მიმდინარეობისას ყოველთვის არსებობს საფრთხე მისი მომენტალურად, უშედეგოდ დასრულებისა, დაპირისპირებულთა განსხვავებული დამოკიდებულებებისა და ემოციური ფონის გამო.

აღსანიშნავია, რომ მედიატორის მიუკერძოებლობა არის სტაბილურობის ის მნიშვნელოვანი გარანტი, რომელიც წარმოადგენს მოლაპარაკების გაგრძელების სამომავლო ბერკეტს. ასევე, მედიატორის მთავარ ვალდებულებებს მიეკუთვნება ინტერესთა კონფლიქტის თავიდან აცილება, მაღალი კომპეტენციის არსებობა და პროცესის მიმდინარეობისას მაქსიმალურ დონეზე კონფიდენციალურობის სტანდარტის დაცვა.¹⁷ თუმცა ამ უკანასკნელი პრინციპის დაცვა აუცილებელია მიმდინარეობდეს ინფორმაციის მინოდების სტანდარტთან ჰარმონიზაციაში.¹⁸ მნიშვნელოვანია, რომ მხარეები ნათლად აცნობიერებდნენ ალტერნატიული მოლაპარაკების ამგვარი ფორმატის არსს და ფლობდნენ ინფორმაციას თითოეული ფაზის მიმდინარეობის პროცესის შესახებ.

მედიატორთან ერთად მედიაციაში მონაწილეობენ მხარეები, შემდგომში შესაბამისი წინარე პროცესის არსებობის დათქმით მოპასუხე, მოსარჩელე და სურვილის შემთხვევაში მათი ადვოკატები, შემდგომში მედიაციის პროცესში ადვოკატ-წარმომადგენელი. ამ უკანასკნელთა ჩართულობა პროცესის ეფექტიანობისათვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია. ადვოკატის მთავარი ვალდებულებაა დაიცვას კლიენტის ინტერესები და სრულად წარმოაჩინოს მისთვის პრობლემური საკითხები.

დასაშვებია, რომ სწორედ ადვოკატმა დააყენოს მოთხოვნები და მხარის მითითებით იყოს მაქსიმალურად ჩართული მოლაპარაკების ყოველ ეტაპზე.¹⁹ მეორე მხრივ, არსებობს ერთგვარი საფრთხე რომ იურისტები მინიჭებულ უფლებამოსილებას გამოიყენებენ ბოროტად, ისარგებლებენ მათ ხელთ არსებული ინფორმაციით და ხელს შეუშლიან მედიაციის პროცესის დადებითი შედეგით დასრულებას.²⁰ აღნიშნული ქმედების მიზეზები რა თქმა უნდა განსხვავებულია, თუმცა კრიტიკოსების ძირითადი ნაწილის აზრით ეს შეიძლება იყოს ფინანსური ან პირადი დაინტერესება საქმის მიმართ. იმ შემთხვევაში თუ კი ვერ გაფორმდება სამედიაციო შეთანხმება ადვოკატს შესაძლებლობა უჩნდება დამატებითი ანაზღაურების მიღებისა სასამართლო განხილვის ფორმატში საქმის გადანაცვლების შემთხვევაში. თუ კი მხარისათვის მედიაცია შედეგის მომტანი არ იქნება მას ერთადერთ ბერკეტად ისევ სასამართლოს ინსტანციებში სარჩელის წარდგენა რჩება.

¹⁶ იხ. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 14/11/1997, 187⁷-ე მუხლი.

¹⁷ შეად. საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 18/09/2019, პირველი მუხლის მე-3 პუნქტი.

¹⁸ შეად. საქართველოს იუსტიციის მინისტრის №71-ე ბრძანება „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების წესის შესახებ“ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე, 31/03/2010, მე-100 მუხლის პირველი პუნქტი.

¹⁹ *ყანდაშვიდი ი.*, მედიაცია (დავის გადაწყვეტის ეფექტური ალტერნატიული საშუალება), თბ., 2020, 102-103.

²⁰ *Clark B.*, *Lawyers and Mediation*, Springer, Verlag, Berlin, Heidelberg, 2012, 33.

სწორედ აღნიშნული შემთხვევის არსებობა მიიჩნევა საფრთხის შემცველად. მონინააღმდეგეთა რიგების წარმომადგენელი კრისტინა პარკერი კი თვლის, რომ „იურისპრუდენცია ეს არის ჯელტმენების პროფესია“.²¹ მას მიაჩნია რომ კარგი იურისტი საკუთარ რეპუტაციას ფულად სარგებელს არ დააზარალებინებინებს. ²² მიუხედავად ამისა, მაინც არსებობს ადვოკატთა მხრიდან პირადი ინტერესების გამოვლენის ცალკეული საფრთხე.²³

3. საერთაშორისო პრაქტიკის ანალიზი ადვოკატთა ზოგიერთი ეთიკური ვალდებულების შეფასების კონტექსტში

ეთიკის კოდექსი არის ქცევის ერთგვარი მომწესრიგებელი წესების ერთობლიობა, რომლის მთავარი მიზანია დაიცვას დავასთან დაკავშირებულ მხარეთა ძირითადი, პირველხარისხოვანი ღირებულებები და ხელი შეუწყოს პროცესის ეთიკური სტანდარტების მიხედვით წარმართვას.²⁴ ეთიკის კოდექსების უმეტესობა განმარტავს და აწესრიგებს მედიატორის უფლებამოსილებებისა და მოქმედების ფარგლებს, მათ შორის ადვოკატის არამართლზომიერი ქმედებებისგან მხარის დაცვის საკითხსაც, თუმცა, გარდა ამისა, სხვა დამატებითი რეგულაცია ადვოკატის ეთიკურ ვალდებულებებთან დაკავშირებით არც თუ ისე ბევრ სახელმწიფოს გააჩნია. აღნიშნული შესაძლებელია გამონვეული იყოს მედიაციის ინსტიტუტის კლასიკური ფორმების თანამედროვეობაში ბოლო დროს გადმოტანითა და დანერგვის დროში გახანგრძლივებული პროცესით. ძირითადად შეხვდებით გზამკვლევ სახელმძღვანელოებს, სადაც ზოგადი პრინციპებიდან²⁵ დაწყებული დეტალურად არის ჩაშლილი ადვოკატთა სამოქმედო გეგმა.²⁶

ასევე, განხილულია კლიენტის დაცვის სტანდარტები და რჩევები მხარეთა საბოლოო შეთანხმებამდე სწრაფად მისვლასთან დაკავშირებით. მნიშვნელოვანია, რომ იურისტი ყოველი მოლაპარაკების პროცესს უნდა ახორციელებდეს ადვოკატთა ეთიკის კოდექსზე დაყრდნობით. ნებისმიერ შემთხვევაში ის რჩება კლიენტის ინტერესების დამცველად, მიუხედავად იმისა, რამდენად აქტიურია პროცესში, რადგანაც, როგორც ცნობილია, სასამართლო განხილვებისაგან განსხვავებით მოლაპარაკების მაგიდასთან მთავარ პერსონები სწორედ მხარეები არიან და არა მათი „ინტერესების პერსონალური დამცველები“. გამომდინარე აქედან, მნიშვნელოვანია ადვოკატი იყოს კლიენტის კეთილსინდისიერი წარმომადგენელი.

საინტერესოა ბოსტონის ადვოკატთა ასოციაციის მიერ გამოქვეყნებული კვლევა: „იურისტების ეთიკური ვალდებულებების მიმოხილვა მედიაციის პროცესში ჩართულობისას“.²⁷ საერთო კვლევაში ადვოკატების ძირითად ეთიკურ ვალდებულებებზეა საუბარი და გაანალიზებულია მათი დაუცველობის შედეგები.

²¹ Clark B., *Lawyers and Mediation*, Springer, Verlag, Berlin, Heidelberg, 2012, 42.

²² იქვე.

²³ იხ. *ყანდაშვიდი ი.*, მედიაცია – დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ახალი ფორმა და მისი საკანონმდებლო მოწესრიგების პერსპექტივა საქართველოში, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ს გამომცემლობა, №2, 2017, 115.

²⁴ იხ. <<http://www.businessdictionary.com/definition/code-of-ethics.html>> [28.09.2020].

²⁵ იხ. <<https://www.mediateireland.com/european-commission-for-the-efficiency-of-justice/guide-to-mediation-for-lawyers-role-of-lawyers-in-mediation>> [28.09.2020].

²⁶ *Golann D.*, *Mediation Advocacy, The Role of Lawyers in Mediation*, <https://www.monash.edu/_data/assets/pdf_file/0015/232530/douglas.pdf> [28.09.2020].

²⁷ იხ. ბოსტონის ადვოკატთა ასოციაციის კვლევა, იურისტების ეთიკური ვალდებულებების მიმოხილვა მედიაციის პროცესში ჩართულობისას, <<http://www.rothadr.com/pages/publications/ethics%20-reprint.pdf>> [28.09.2020].

თემის განსაკუთრებული მოცულობიდან გამომდინარე უმჯობესი იქნება რამდენიმე ძირითადი ეთიკური ვალდებულებისა და მასთან დაკავშირებული პრობლემატიკის წარმოჩენა.²⁸ კეთილსინდისიერება არის ნებისმიერი იურისტისათვის ის ზოგადი სამოქმედო პრინციპი, რომლის გარეშეც წარმოუდგენელია სამოქალაქოსამართლებრივი ურთიერთობების წარმართვა. მისგან გამომდინარეობს ყველა სხვა დამატებითი სტანდარტი, რომელთა არსებობაც ქმნის მოქმედებისათვის ადეკვატურ ჩარჩოებს და უზრუნველყოფს, ამ შემთხვევაში მედიაციის სწორად წარმართვის შესაძლებლობას.

მედიაციის პროცესში ადვოკატისათვის შეიძლება წარმოიშვას ერთგვარი ეთიკური დილემა, რომელიც დაკავშირებული იქნება ამა თუ იმ მოქმედების განხორციელებასთან. შესაძლოა, მოლაპარაკების დადებითი შედეგის მისაღებად ადვოკატი დაფიქრდეს კეთილსინდისიერების პრინციპის დარღვევაზე და კლიენტს დაეხმაროს შედეგის მიღწევაში. აღნიშნული ქმედების განხორციელება იქნება ეთიკური ვალდებულებების პირდაპირი დარღვევა, რადგანაც ეწინააღმდეგება სამოქალაქო სტაბილურობისათვის აუცილებელ ელემენტს. ევროკავშირს გააჩნია სპეციალური დირექტივა მედიაციის მნიშვნელოვან ასპექტებთან დაკავშირებით, თუმცა ბუნდოვანია მოსაზრებები ადვოკატის როლზე მედიაციის პროცესის მიმდინარეობისას.²⁹

რაც შეეხება ეროვნულ კანონმდებლობას, ქართულ სამართლებრივ სივრცეში, თუ აქამდე მედიაცია ნაკლებად რეგულირებულ სფეროთა ჩამონათვალს მიეკუთვნებოდა და მხოლოდ კანონპროექტი არსებობდა „მედიაციის შესახებ“, ასევე ინსტიტუტის ცალკეული ფორმის მომწესრიგებელი ნორმები საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში და სანოტარო კანონმდებლობაში, დღესდღეობით სამართლებრივი რეალობა დადებითი პერსპექტივით შეიცვალა. შესაბამისად, „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მოქმედების პირობებში მედიაციის პრინციპები მნიშვნელოვან და მედეგ ხასიათს იძენს. მოქმედი კანონის არსებობა ნამდვილად მნიშვნელოვანია მედიაციის, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მოდელის განვითარებისათვის. ამიტომ, საინტერესოა „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მიღების შემდგომ ადვოკატთა მნიშვნელოვანი ეთიკური ვალდებულებების კვლევის საკითხი მედიაციის მიმდინარეობისას.

დასახელებული მოლოდინი ერთგვარად ქმნის არარეგულირებულ სივრცეს მედიაციისას. მართალია მოლაპარაკების ასეთ ფორმატში ნაკლები რეგულაცია უნდა დაწესდეს, თუმცა მნიშვნელოვანია არსებობდეს ზოგადი სამოქმედო ჩარჩო თითოეული მონაწილისათვის, რათა უფრო გამჭვირვალე და მოქნილი გახადოს პროცესი.

საერთაშორისო სივრცეში საკმაოდ პრობლემურია ადვოკატთა ფინანსური დაინტერესების საკითხი სამედიაციო შეთანხმების დადების დროს. შეგვიძლია განვიხილოთ თანხის გადახდასთან დაკავშირებული ერთ-ერთი ქეისი, რომელიც განხილულია შემდეგ სტატიაში: „იურისტების ეთიკური ვალდებულებების მიმოხილვა მედიაციის პროცესში ჩართულობისას“.³⁰ საქმე ეხებოდა ადვოკატის მხრიდან შეთანხმების პირობებით მანიპულირებას, რითაც ის ცდილობდა მიეღო გაზრდილი ანაზღაურება.

მომჩივანი მიიჩნევდა, რომ ის რელიგიური დისკრიმინაციის ნიშნის საფუძველზე გადაიყვანეს ერთი დეპარტამენტიდან მეორეში. სწორედ ამიტომ მან მიიღო გადაწყვეტილება რომ დაეცვა საკუთარი უფლებები. მედიაციის პროცესში მომჩივანმა, რა თქმა უნდა, პირობა მისცა ადვოკატს რომ იურიდიული მომსახურებისათვის თანხას გადაიხდი-

²⁸ იხ. <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0052&from=EN>> [28.09.2020].

²⁹ იხ. ევროპის საბჭოს დირექტივა №2008/52/C, <Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on certain aspects of mediation in civil and commercial matters> [28.09.2020].

³⁰ იხ. ბოსტონის ადვოკატთა ასოციაციის კვლევა, იურისტების ეთიკური ვალდებულებების მიმოხილვა მედიაციის პროცესში ჩართულობისას, <<http://www.rothadr.com/pages/publications/ethics%20reprint.pdf>> [28.09.2020].

და. უშუალოდ პროცესის დასრულებამდე იურისტს არ ჰქონდა ზუსტი მოცემულობა თანხისა, თუმცა, როგორც მოგვიანებით გაირკვა გადასახდელი ანაზღაურების ოდენობა მოსალოდნელზე 3-ჯერ მეტი იყო. აღნიშნული საფასურის გადახდაზე კლიენტმა უარი განაცხადა. რის შემდეგაც იურისტი მანიპულირებდა მედიცინის შეთანხმების პუნქტებით და ცდილობდა მოლაპარაკება სრულებით სხვა, მისთვის შედარებით ხელსაყრელი, ფულადი სარგებლის მიღების მიმართულებით წაეყვანა.

საქმის მასალებში წარმოჩენილი ადოკატის ქცევა ცალსახად უკანონოა, ეწინააღმდეგება კეთილსინდისიერების პრინციპს და საფრთხის ქვეშ აყენებს კლიენტის საუკეთესო ინტერესს, რომ საქმე დადებითად გადაწყდეს და მისთვის პრობლემური საკითხები მოგვარდეს. მსგავსი შერჩევითი მიდგომების არსებობა აზარალებს კლიენტისა და ადვოკატის ურთიერთობებს და სავსებით ეწინააღმდეგება ეთიკის პრინციპებს.

ადვოკატის ერთ-ერთ ვალდებულებას დავის ალტერნატიული მოგვარების პროცესის მიმდინარეობისას წარმოადგენს შეთანხმებამდე მისასვლელი ინიციატივის წარმოჩენა, მხარის ინტერესების რეალიზება და კონფლიქტის სწრაფად მოგვარება. შესაძლებელია, პროცესი გაიწელოს ადვოკატის ჩარევის გამო (შეიძლება მას ამოძრავებდეს პირადი, ფინანსური ან თუნდაც საქმის უკეთ შეცნობის ინტერესი), რაც საბოლოო ჯამში ერთ-ერთი მხარის, შემდგომში მაგალითად, მომჩივანის ინტერესებს საგრძნობლად აზიანებს. აუცილებელია, რომ ადვოკატი ზუსტ და სწორ ინფორმაციას აწვდიდეს კლიენტს და იურისპრუდენციაში მხარის კომპეტენტით უხეშად არ უნდა სარგებლობდეს. წინააღმდეგ შემთხვევაში ეთიკური მოვალეობების მსგავსი დარღვევის შემთხვევები შესაძლოა ადვოკატისთვის ლიცენზიის შეჩერების ან ჩამორთმევის საფუძველი გახდეს.

4. დასკვნა

მედიაციის პროცესის მოქნილი და მხარეთა ინტერესებზე მორგებული მოლაპარაკებების ფორმატი, დავების მოგვარების ალტერნატიული საშუალებებიდან ერთ-ერთი გამორჩეული მექანიზმია. მედიაციის პროცესში თითოეულ მხარეს მაქსიმალურად ეძლევა საკუთარი პოზიციების დაფიქსირების შესაძლებლობა და მეტია, როგორც საერთო ისე ცამხრივი სარგებლის მიღების ალბათობაც. საქართველოში მედიაციის ცალკეული ფორმების დანერგვასთან ერთად „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მიღებამ ამ ინსტიტუტს სრულიად ახალი რეალობა შესძინა. შესაბამისად, განსაკუთრებული ყურადღების ეპიცენტრში აღმოჩნდა მედიაციის მიმდინარეობის პროცესში მხარეთა ინტერესის წარმომადგენელი პირების ადვოკატ-წარმომადგენლების ეთიკური ვალდებულებების დადგენისა და შეფასების საკითხი.

ამ მიმართულებით განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ადვოკატისა და მედიატორის ჩართულობა, რადგან მათზეა დამოკიდებული მოლაპარაკების პროცესის ეფექტური პერსპექტივით დასრულება. ერთი მხრივ, მედიატორი მედიაციის პრინციპების საფუძველზე წარმართავს პროცესს, ხოლო მეორე მხრივ, ადვოკატ-წარმომადგენელი მხარის ინტერესის შესაბამისად წარმოადგენს მედიაციის პროცესზე წარმოდგენილი პირის ინტერესებს. დადებით შედეგს კი გარკვეულწილად, ეთიკური ვალდებულებების სრულად შესრულება განაპირობებს.

მნიშვნელოვანია არსებობდეს ჩარჩორეგულაციები არა მარტო მედიატორებისთვის, არამედ უშუალოდ მხარეთა ინტერესების დამცველი ადვოკატებისათვის, შემდგომში ადვოკატ-წარმომადგენლები, რომელთა მიერ განხორციელებულ არასწორ ქმედებებს ხშირად პროცესის შეწყვეტა მოჰყვება. მოსალოდნელი გართულებებისა და სასამართლოსთვის უშედეგო მიმართვის თავიდან ასაცილებლად უმჯობესი იქნება თუ

ეროვნულ კანონმდებლობაში პრინციპების დონეზე მოწესრიგდება მედიაციის პროცესში ადვოკატთა ეთიკური ვალდებულების სტანდარტი და უფრო ნათელი გახდება კლიენტის დაცვის მექანიზმები.

ბიბლიოგრაფია:

1. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, 14/11/1997.
2. საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, 18/09/2019.
3. საქართველოს იუსტიციის მინისტრის №71-ე ბრძანება „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების წესის შესახებ“ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე, 31/03/2010.
4. მედიატორთა ქცევის მოდელური სტანდარტები,
<https://www.americanbar.org/content/dam/aba/migrated/2011_build/dispute_resolution/model_standards_conduct_april2007.pdf> [28.09.2020].
5. ბოსტონის ადვოკატთა ასოციაციის კვლევა, იურისტების ეთიკური ვალდებულებების მიმოხილვა მედიაციის პროცესში ჩართულობისას, <<http://www.rothadr.com/pages/publications/ethics%20reprint.pdf>> [28.09.2020].
6. ევროპის მოსამართლეთა საკონსულტაციო საბჭოს (CCJE) დასკვნა №6 საკითხზე: გონივრულ ვადაში საქმის სამართლიანი განხილვის და სასამართლო პროცესში მოსამართლის როლის შესახებ დავების გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმების გათვალისწინებით, 2004, 40-41, <<https://rm.coe.int/-ccje-6-2004-/168074739f>> [28.09.2020].
7. კეკელია მ., ქართული ჩვეულებითი სამართალი, მე-4 ტომი, თბ., 1999, 165.
8. ყანდაშვილი ი., მედიაცია (დავის გადაწყვეტის ეფექტური ალტერნატიული საშუალება), თბ., 2020, 17-18, 102-103.
9. ყანდაშვილი ი., მედიაცია – დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ახალი ფორმა და მისი საკანონმდებლო მოწესრიგების პერსპექტივა საქართველოში, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №2, 2017, 115.
10. ცეხცვაძე გ. (ხედ.), აჩვავაძე მ., ვასაძე ე., თვაუხი ხ., ივანიძე გ., მახაუხი პ., ჟიჟიაშვილი თ., ჭაკაშვილი ს., ხუჭუა თ., ჯიბღაძე ბ., მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ნაციონალური ცენტრი, თბ., 2013, 15-16.
11. ჩიგაშვილი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №1, 2016, 26.
12. ჩიგაშვილი ნ., ადვოკატ-მედიატორის ცალკეულ ეთიკურ ვალდებულებათა თავისებურება და რეგულირების აუცილებლობა, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №2, 2016, 32.
13. ხაჩიგონაშვილი ნ., მედიაცია ქართულ ნოტარიატში, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადული 2018-2019, სპეციალური გამოცემა“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 23.
14. Directive №2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters.
15. Clark B., Lawyers and Mediation, Springer, Verlag, Berlin, Heidelberg, 2012, 33, 42.
16. Golann D., Mediation Advocacy, The Role of Lawyers in Mediation, <https://www.monash.edu/__data/assets/pdf_file/0015/232530/douglas.pdf> [28.09.2020].
17. <<https://www.mediateireland.com/european-commission-for-the-efficiency-of-justice/guide-to-mediation-for-lawyers-role-of-lawyers-in-mediation>> [28.09.2020].
18. <<https://hirealawyer.findlaw.com/choosing-the-right-lawyer/alternative-dispute-resolution.html>> [28.09.2020].
19. <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0052&from=EN>> [28.09.2020].
20. <http://www.parliament.ge/ge/ajax/downloadFile/32400/mediacia_mshenebloba_int> [28.09.2020].
21. <<http://www.businessdictionary.com/definition/code-of-ethics.html>> [28.09.2020].
22. <<http://mediators.connect.ge/ka/mediators/all/worldwide/all/all/0/1/>> [28.09.2020].
23. <<http://mediators.connect.ge/ka/mediators/all/worldwide/all/all/1/>> [28.09.2020].
24. <http://www.orthodoxy.ge/tsnobarebi/fsalmunis_sitkvebi1.htm> [28.09.2020].
25. <<https://napr.gov.ge/p/1467>> [28.09.2020].